

ובלבד שיהיו כתובין כהלכתן; ומעשה בגוי אחד בצידן, שהיה כותב ספרים, והתיר רבן שמעון בן גמליאל ליקח ממנו.

ותמהינן: וכי רבן שמעון בן גמליאל, עיבוד העור "לשמן" בעי [מצריך הוא, וכדמפרש ואזיל], ואילו כתיבה "לשמן" לא בעי?! והאיך אפשר שיכשיר רבן שמעון בן גמליאל כתיבת גוי?! (13)

דתניא [שרבן שמעון בן גמליאל מצריך עיבוד העור לשמה]:

ציפן לפרשיות של תפיליו זהב, כלומר: עשה בתים מזהב, או שטלה [לשון טלאי]

ספר תורה תפילין ומזוזות שכתבן: מוסר, (9) עובד כוכבים, ועבד, אשה, וקטן, וכותי [שהן גרי אריות], וישראל מומר, (10) הרי אלו פסולין, שנאמר: "וקשרתם [לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך]. וכתבתם", כל שישנו במצות קשירה, ישנו בכתיבה, וכל שאינו בקשירה, אינו בכתיבה. (11)

והיות ואינו עבודה זרה אלא שהוא ספר תורה פסול, הרי זה יגנו. (12)

והא דתניא בכרייתא שלישית: "קורין בו", האי תנא הוא.

דתניא: לוקחין ספרים מן הגויים בכל מקום,

רש"י: שהוא משום שמצות עשה שהזמן גרמא היא, היות ולילה ושבת לאו זמן תפילין הוא.

12. אף כאן יש לדקדק למה יגנו ולא יקראו בו ביחידות, ראה הערה 4.

13. א. ביאר ה"חזון איש" [ראה ליקוטים כאן], את קושיית הגמרא: ונראה, דלאו משום דחשדינן ליה שאינו כותב לשמה, אלא שאין מחשבת גוי כלום במקום דבעינן מחשבה לשמה, [וראה לשון רש"י בד"ה בגר].

אך ראה במהרש"א שכתב, שאם יודעים אנו בגוי שהוא כותב לשמה, אף גוי יכול לכתוב לשמה, וב"פני יהושע" ד"ה והא דתניא, תמה עליו משום "דפשיטא לן בכולה תלמודא דכל היכא דבעינן לשמה פסול בגוי אפילו ישראל עומד על גביו, משום שגוי אדעתא דנפשיה קעביד", וראה עוד שם.

ב. הקשו התוספות: למה לא נאמר בכתיבה "סתמא לשמן", [וראה תוספת ביאור בדבריהם ב"חזון איש" שם], וראה על זה בחידושי חת"ם סופר.

9. כתב בחידושים המיוחסים לרבינו קרשקש, שתפילין ומזוזות נלמד פסולם בכתיבה מפסוק זה עצמו העוסק בתפילין ומזוזות, וכל שכן ספר תורה שהוא קדוש יותר מהם; וכן הביא המגיה שם בשם חידושי הר"ן, [וצ"ב מה ענין קדושה לכאן].

10. כן גרס מהרש"ל.

11. א. כתב רש"י בטעם המוסר והמומר שחשובים הם כמי שאינם בקשירה, שהוא משום ש"פרקו מעליהן עול", ולשון חידושים מכתב יד המיוחסים לריטב"א "דכיון דפרקו מעליהם עול מצוות דעבדי בפרהסיא, כמין שבאומות דמי דלא מודו בתורה, ולא בני קשירה נינהו".

ובחידושים המיוחסים לרבינו קרשקש, תמה: למה מוסר ומומר אינם בקשירה?! והאריך בזה, וכתב שהוא מדרבנן, וכן הביא שיטה זו בר"ן, ראה שם.

וראה עוד בחידושי חת"ם סופר מה שהביא מה"בית יוסף" בענין מוסר, ומה שכתב עליו.

ב. בטעם העבד ואשה שאינם בקשירה, פירש